

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
prof. dr. R.H. Dijkgraaf
minister
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Datum	8 juli 2022	Telefoon	
Corresp.nr.	2022/RvB/01286343	E-mail	
Dossiernr.	01.20.411.00	Website	www.nwo.nl

Onderwerp Aanbieding evaluatierapport *Excellentie door verbinding* van het NWA-programma 2018-2021.

Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij biedt de raad van bestuur van NWO het rapport *Excellentie door verbinding* aan. Het rapport is opgesteld door de commissie die onder voorzitterschap van drs. Kristel Baele de evaluatie heeft uitgevoerd van het NWA-programma 2018-2021.

In 2015 werd via een participatief en vernieuwend proces door wetenschap en samenleving de Nationale Wetenschapsagenda (de Agenda) opgesteld. Vanaf 2017 werd daarbij in uw opdracht het NWA-financieringsprogramma ingesteld, eerst via de zogenoemde 'NWA-startimpuls' in 2017¹ en vanaf 2018 via het lopende programma dat door NWO wordt uitgevoerd (NWA-programma)². OCW heeft NWO daarbij de opdracht gegeven om het NWA-financieringsprogramma langs vier lijnen te ontwikkelen: (1) onderzoek op NWA-routes door consortia (ORC, merendeel van het budget), (2) onderzoekssamenwerking met vakdepartementen, (3) instandhouding/vernieuwing van netwerken en (4) wetenschapscommunicatie en outreach.

Binnen deze opdracht ontwikkelde NWO het NWA-programma tot een vernieuwend programma in het Nederlandse (en zelfs mondiale) kennislandschap. Het is afgelopen jaren uitgegroeid tot een belangrijk financieringsinstrument met als doel met kennis een positieve, structurele bijdrage leveren aan de maatschappij van morgen, door vandaag bruggen te slaan en met elkaar voor wetenschappelijke en maatschappelijke impact te zorgen. Verschillende wetenschapsgebieden, vormen van onderzoek (fundamenteel, toegepast, praktijkgericht) en (inter)nationale onderzoeksagenda's komen in het programma samen. Teruggave van de onderzoeksresultaten aan de maatschappij én vergroting van vertrouwen en betrokkenheid van burgers bij wetenschap zijn kernelementen van de Agenda. De raad van bestuur van NWO is dan ook zeer verheugd om in uw Beleidsbrief onderwijs en wetenschap van 17 juni jl. te lezen dat u het belang van samenwerking tussen onderzoekers, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven benadrukt en de continuering van het NWA-programma bevestigt.

De raad van bestuur van NWO heeft na overleg met uw ministerie een onafhankelijke commissie opdracht gegeven het NWA-programma te evalueren en om met aanbevelingen te komen voor de doorontwikkeling.

¹ Brief OCW inzake Startimpuls Nationale Wetenschapsagenda; d.d. 23 december 2016, ref.nr. 1121988

² Opdrachtbrief OCW Nationale Wetenschapsagenda 2018; d.d. 20 april 2018, ref.nr. 1352184

De raad van bestuur is verheugd over de positieve evaluatie van het programma en is de commissie zeer erkentelijk voor haar rapport, dat belangrijke en concrete aanknopingspunten biedt voor de verdere ontwikkeling en inrichting van het NWA-programma. In deze brief gaat de raad van bestuur in op de belangrijkste aanbevelingen van de commissie.

De commissie concludeert dat het NWA-programma uniek is en daarmee een waardevolle toevoeging is aan de financieringsmogelijkheden voor onderzoek in Nederland. Om dit te behouden en verder uit te bouwen doet de commissie aanbevelingen op onderwerpen zoals programmering en prioritering in het NWA-programma, versterken van interdisciplinair en transdisciplinair onderzoek, wetenschapscommunicatie en outreach, positionering van het NWA-programma in een veranderend financieringslandschap, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Doorontwikkeling en NWO strategie

De RvB waardeert de concrete handvatten die het rapport biedt om het NWA programma op belangrijke punten door te ontwikkelen en te consolideren. De ontwikkeling van het NWA-programma past ook in het kader van haar nieuwe strategisch plan 2023 - 2026 'Wetenschap werkt' waarin strategische ambities betreffende *coherente onderzoeksagenda's* en *onbelemmerde samenwerking* zijn opgenomen die in lijn liggen met de aanbevelingen van de commissie.

In de aanbevelingen van de evaluatiecommissie komen drie hoofdlijnen op verschillende manieren naar voren. Dit zijn (A) de versteviging van 'het verbinden van wetenschap en maatschappij' als één van de hoofddoelen van het programma³, (B) duidelijke profilering van het NWA-programma - zowel ten opzichte van andere financieringsmogelijkheden als inhoudelijk in het programma zelf (prioritering) - en (C) de afstemming van het NWO-instrumentarium op samenwerking met maatschappelijke partijen.

A. Het verbinden van wetenschap en maatschappij als één van de hoofddoelen van het programma

NWO onderschrijft de conclusie van de evaluatiecommissie dat de maatschappelijke verbinding als een van de hoofddoelen verder kan worden verstevigd. NWO werkt er naartoe dat binnen de NWA nadrukkelijker ruimte ontstaat voor gezamenlijke vraagsturing door onderzoekers en maatschappelijke partijen (zie hieronder). Ook de rol van *citizen science* krijgt bij NWO meer aandacht en kan daarmee de uniciteit van het NWA-programma als verbinding tussen wetenschap en samenleving onderstrepen. Daarbij ligt versterking van de relevante expertise binnen de NWA-programmacommissie voor de hand, in lijn met het advies van de evaluatiecommissie.

De observatie dat het beoordelen van interdisciplinair, transdisciplinair en kennisketen-breed onderzoek vraagt om specifieke expertise van de beoordelaars en om een passende definitie van kwaliteit van onderzoek wordt door NWO herkend. Hiertoe heeft NWO de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet in het NWA-programma én door het inrichten van een *kennisplatform interdisciplinair onderzoek*. NWO zal deze expertisefunctie de komende periode nadrukkelijk uitbouwen naar het transdisciplinaire onderzoek. Bij de beoordeling van interdisciplinair en transdisciplinair onderzoek wordt de samenstelling van beoordelingscommissies zo gekozen, dat de commissie over voldoende expertise ter zake beschikt. Bovendien verstrekt NWO de commissies handvatten voor de beoordeling van trans- en interdisciplinair onderzoek. Zoals de evaluatiecommissie stelt, laat de evaluatie duidelijk zien dat NWO met de NWA leert en responsief is op knelpunten. Het kennisplatform zal hieraan een bijdrage leveren. Zoals ook door de evaluatiecommissie is benoemd, zijn wetenschapscommunicatie en public engagement van essentieel belang voor de verbinding met de samenleving. In uw Beleidsbrief geeft u aan hier ook extra op te

---

³ AWTI benadrukt dit ook in haar briefadvies; [Briefadvies over de Nationale Wetenschapsagenda \(NWA\) | Advies | Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie \(awti.nl\)](#)

willen inzetten middels een kenniscentrum rond Wetenschapscommunicatie. Naast het delen van onderzoeksresultaten is wetenschapscommunicatie immers een belangrijke onderlegger voor versterking van het vertrouwen in de wetenschap. In het NWA-programma speelt wetenschapscommunicatie daarom een wezenlijke rol, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de film Robin bij de start van het NWA-programma, en het drukbezochte wetenschapsfestival Expeditie Next (gericht op kinderen en jongeren). NWO is het eens met de evaluatiecommissie dat het passend is om nog meer aandacht te geven aan wetenschapscommunicatie als onderdeel van alle programmaliijnen van het NWA-programma. NWO is voornemens om wetenschapscommunicatie en public engagement binnen NWO een bredere plek te geven, in lijn met het nieuwe strategisch plan.

B. Inhoudelijke profilering en prioritering van het NWA-programma

De Agenda is zeer breed opgezet en de vragen en routes daarin zijn onderling niet geprioriteerd. Dit doet recht aan het karakter van de totstandkoming van de Agenda, de rol van de Agenda en de veelzijdigheid van de vragen van burgers en samenleving.

NWO onderschrijft de aanbeveling van de commissie dat in het *financieringsprogramma* dat NWO uitvoert duidelijker op thema's kan worden geprofileerd, geprioriteerd en geagendeerd. Dit is noodzakelijk om effectief in te kunnen spelen op de veranderingen in het financieringslandschap (zoals de komst van het Nationale Groeifonds) en met het oog op een gezonde afstemming met andere onderzoeksagenda's zoals het Kennis- en Innovatieconvenant (KIC). Prioritering zal bijdragen aan een duidelijkere profilering van het programma alsmede aan de doelmatigheid.

NWO is daarom voornemens om de programmering en thematische keuzes in het financieringsprogramma duidelijk te verstevigen, in lijn met de strategische ambitie om robuustere onderzoeksfinanciering en coherente onderzoeksprogrammering te bewerkstelligen. Inhoudelijke en financiële verbinding met andere financieringsinstrumenten, inclusief doorgroeimogelijkheden voor opkomende thema's, zijn hierbij belangrijke elementen. Daarnaast zal thematisch agenderen, prioriteren en faseren leiden tot een inperking van het aantal onderzoeksvoorstellen dat bij NWO wordt ingediend. Dit draagt bij aan vermindering van de systeemdruk (voor aanvragers en NWO) en aan verbetering van de doelmatigheid van het programma.

Voor het NWA-programma betekent dit dat NWO gaat onderzoeken hoe in de eerste programmaliijn (ORC) sturing en planning op thema's kan worden aangebracht, waarbij de (NWA) routes zullen worden geraadpleegd. Voor NWO is de breedte van de Agenda leidend, echter 'gelijkmatige' verdeling van financiering over de (thema's in de) Agenda is geen uitgangspunt. In programmaliijn 2 (samenwerking met overheden) wil NWO samen met de departementen streven naar het mogelijk maken van grotere programma's, zo mogelijk langjarig, en het verstevigen van complementariteit en samenhang met andere onderzoeksagenda's, zoals bijvoorbeeld het Kennis en Innovatie Convenant (KIC). NWO gaat graag met u in gesprek om een basis te creëren om deze ambities op een doeltreffende wijze binnen het NWA-programma mogelijk te maken. .

C. Het NWO-instrumentarium en samenwerking met maatschappelijke partijen

NWO ziet met de evaluatiecommissie de noodzaak en behoefte om het NWA-instrumentarium beter toe te snijden op samenwerking met maatschappelijke partners. NWO neemt deze aanbeveling dan ook actief ter hand. NWO streeft naar op maat gesneden procedures, passend bij het doel van het programma, met voldoende voorbereidingstijd voor consortia.

Onder meer zal NWO, binnen de mogelijkheden die het heeft, in het NWA-programma maatregelen ontwikkelen die bijdragen aan een gelijkwaardige deelname van maatschappelijke partners in NWA-onderzoeksprogramma's. Concreet denkt NWO daarbij aan het versoepelen of laten vallen van de eis in de huidige ORC om in elk project 10% eigen financiering mee te nemen en maatschappelijke partners dat te laten dragen. Daarnaast gaat NWO onderzoeken hoe internationale samenwerking, die potentieel grote meerwaarde voor de doelstellingen van het NWA-programma kan opleveren, een grotere rol binnen het NWA-programma kan krijgen.

Het meer op maat inrichten van het NWA-programma en het actiever verbinden van samenleving en onderzoek hebben tot doel het programma doelmatig en doeltreffend in te richten. Voldoende flexibiliteit en de ruimte voor NWO om binnen de beleidsdoelstelling de uitvoering van het NWA-programma vorm te geven zijn daarbij van belang.

Vervolg

De raad van bestuur concludeert dat de aanbevelingen van de commissie bijdragen aan de versterking van het NWA-programma, als belangrijk onderdeel van het wetenschapsfinancieringslandschap. Hij zal de concrete set aanbevelingen voor de doorontwikkeling van het NWA-programma voortvarend ter hand nemen en gaat over het vervolg graag met u in gesprek.

Hoogachtend,

Prof.dr. M.M. Levi
voorzitter raad van bestuur